

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип
Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Goce Delcev University in Stip
Macedonia

Voronezh State University
Russia

Прва меѓународна научна конференција

Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016

Штип

Штип

Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip Macedonia	Voronezh State University Russia

Прва меѓународна научна конференција Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

Ф И Л К О F I L K O

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016
Штип Штип Stip

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)
Јулиа Дончева, (Бугарија)
Нецати Демир, (Турција)
Зеки Ѓурел, (Турција)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Данијела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ- Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Реа Лујиќ (Хрватска)
Биљана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (БиХ)

Технички секретар
Татјана Уланска
Марија Тодорова

Главен и одговорен уредник
Драгана Кузмановска

Јазично уредување
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Софија Заболотнаја (руски јазик)
Бильана Иванова (англиски јазик)

Техничко уредување
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија
Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

316.7(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција филологија, култура и образование
(1; 2016 ; Штип)

Зборник на трудови / Прва меѓународна научна конференција
филологија, култура и образование, 18-19 март 2016, Штип = Сборник
статей / Первая международная научная конференц, 18-19 марта
2016, Штип = Conference proceedings / First International Scientific
Conference, 18-19 March 2016, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце
Делчев”, 2016. - 1119 стр. ; 21 см

Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-308-9

1. Насп. ств. насл. - I. Международная научная конференц
(1; 2016 ; Штип) види Меѓународна научна конференција филологија,
култура и образование (1 ; 2016 ; Штип). - II. First International
Scientific Conference (1 ; 2016 ; Схтип) види Меѓународна научна
конференција филологија, култура и образование (1 ; 2016 ; Штип)
а) Културологија - Собери
COBISS.MK-ID 101960202

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Ева Гёргиевска (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Софья Заболотная (Россия)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Юлиа Дончева (Болгария)
Неджати Демир (Турция)
Зеки Гюрел (Турция)
Ахмед Гюншен (Турция)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Даниела Костадинович (Сербия)
Тамара Валчич- Булич (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Реа Луйич (Хорватия)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Ученый секретарь

Татьяна Уланска
Мария Тодорова

Главный редактор
Драгана Кузмановска

Языковая редакция
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Софья Заболотная (русский язык)
Биляна Иванова (английский язык)

Техническое редактирование
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адрес организационного комитета
Университет им. Гоце Делчева – Штип
Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия
Э-почта: filko.conference@gmail.com
Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Violeta Dimova (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Daniela Koceva (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Necati Demir (Turkey)
Zeki Gurel (Turkey)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Rea Lujic (Croatia)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Conference secretary

Tatjana Ulanska
Marija Todorova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Sofya Zabolotnaya (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Andonova Albena - FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT WORK IN A SMALL GROUP.....	17
2. Асимопулос Панайиотис - УМЕНЬШИТЕЛЬНЫЕ СУФФИКСЫ: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МОРФОСЕМАНТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	23
3. Vabic – Vjelic Olgica - APPLICATION OF POETRY WORKSHOPS IN KINDERGARTEN	33
4. Басовска Мери, Ивановска Билјана - НАЧИНИ НА ИЗРАЗУВАЊЕ НА ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ – МАКЕДОНСКИ	41
5. Белчев Толе, Младеноски Ранко - МЕТАЛИТЕРАТУРНИТЕ СЕГМЕНТИ ВО „ТЕАТАРСКИ РОМАН“ НА БУЛГАКОВ И ВО „ВЕШТИЦА“ НА АНДОНОВСКИ	51
6. Бердникова Ольга - НОВЫЕ РЕАЛИСТЫ» В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61
7. Бизоев Никола - ВАЛОРИЗАЦИЈА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА	71
8. Бијелиќ Бисера – ИМАГОЛОШКИТЕ СЛИКИ ЗА ИСТОКОТ И ЗАПАДОТ ВО ДРАМИТЕ НА ДЕЈАН ДУКОВСКИ И ГОРАН СТЕФАНОВСКИ	81
9. Божиновски Александар, Методијески Дејан - ИНФОРМАЦИОНИТЕ СИСТЕМИ ЗА ПРИВАТНО СМЕСТУВАЊЕ КАКО ФАКТОР ЗА КУЛТУРНОТО ЗНАЧЕЊЕ НА ТУРИЗМОТ	93
10. Величковска Родна - КУЛТУРНА СОРАБОТКА МЕЃУ РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА ИЗРАЗЕНА ПРЕКУ ЗАПОЗНАВАЊЕ НА КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ОБРЕДНО-ПЕЈАЧКИТЕ ЖАНРОВИ	101
11. Веновска-Антевска Снежана - ПРАГМАТСКО-КОГНИТИВНИОТ АСПЕКТ НА ЛЕКСИЧКОСЕМАНТИЧКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ ЗА ИЗРАЗУВАЊЕ НА МОДАЛНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	111
12. Власова Марина - ЭЛЕМЕНТЫ СОКРАТИЧЕСКОГО ДИАЛОГА В ФИЛЬМЕ ДЖИМА ДЖАРМУША «КОФЕ И СИГАРЕТЫ»	119
13. Гилова Лидија - ЕВАЛУАЦИЈА НА РАБОТАТА НА УЧИЛИШТЕТО ВО ПОДРАЧЈЕТО – ПОЛОЖБА НА УЧЕНИЦИТЕ	125
14. Грачева Жанна – МАРКЕМАЛОГИЈА И ОПРЕДЕЛЕНИЕ АВТОРСТВА ТЕКСТА	135
15. Грујовска Сашка - NOMINA AGENTIS ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	141

16. Ghentulescu Raluca - METAPHORS IN TECHNICAL-SCIENTIFIC TEXTS	147
17. Demir Necati - PETROGLYPHS AS A SOURCE OF URAL-ALTAIC PEOPLE'S LANGUAGE, HISTORY AND CULTURE	155
18. Денкова Јованка - АНИМАЛИЗМОТ КАКО ТЕМА ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА	163
19. Дѳгтева Јрославна - ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД КАК МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА	171
20. Димова Виолета - РЕЦЕПЦИЈАТА НА РУСКИТЕ ПИСАТЕЛИ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА	179
21. Dimova Mariya, Milcheva Hristina - THE TRAINING OF GERIATRIC SPECIALISTS IN MEDICAL COLLEGE AT TRAKIA UNIVERSITY, STARA ZAGORA, BULGARIA - IMPORTANT TOOL OF SOCIAL POLICY FOR ACHIEVING BETTER QUALITY OF LIFE FOR OLD PEOPLE	185
22. Донеv Драган – ПРОБЛЕМИ СО ПРИБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ПРИ КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ	191
23. Ѓорѓиева Димова Марија – НАРАТИВНИ ХИЈАЗМИ: КНИЖЕВНОСТА КАКО ИСТОРИЈА, ИСТОРИЈАТА КАКО КНИЖЕВНОСТ	199
24. Ѓорѓиевска Ева, Маролова Даринка - КРИЗАТА НА ИСТОРИЈАТА И НА КНИЖЕВНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЧОВЕК БЕЗ СВОЈСТВА“ НА РОБЕРТ МУЗИЛ	209
25. Заболотная Софђа - ИМЯ КАК ХРОНОТОП: О КЛЮЧЕВЫХ ТОЧКАХ ПОНИМАНИЯ ТЕКСТА	217
26. Зайналова Лариса - СОХРАНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЭКСПРЕССИВНОГО СИНТАКСИСА С. ДАЛИ В ПЕРЕВОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С. ДАЛИ).....	225
27. Зарецкая Виктория - КОНЦЕПТ МЕССИИ В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ПРОЗЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА Д. РУБИНОЙ «ВОТ ИДЕТ МЕССИЯ!»)	231
28. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - PREFIX NEGATION IN ENGLISH, GERMAN, AND MACEDONIAN LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS - ANALYSIS OF EXPLICIT LEXICAL PREFIX NEGATIONS	237
29. Ивановска Билјана, Кусевска Марија, Даскаловска Нина - ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ И МОДАЛНОСТА КАКО НЕГОВА КАРАКТЕРИСТИКА ВО МЕЃУЈАЗИКОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	247
30. Ивановска Лела - УЛОГАТА НА СТУДЕНТИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛВАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ КАДАР	255
31. Игнатовска – Димитрова Христина – КУЛТУРНА МЕДИЈАЦИЈА ВО ПРОЦЕСОТ НА АФИРМАЦИЈА НА ЕВРОПСКИОТ, РЕЛИГИСКИ ИДЕНТИТЕТ	263
32. Iliev Krste, Pop-Zarjeva Natalija - THEMATIC AND TEXTUAL COMPARISON OF THE TRAGEDIES HAMLET BY WILLIAM SHAKESPEARE AND ANTIGONE BY SOPHOCLES.....	275

33. Иљина Татьяна - ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЛУЖЕБНЫХ СЛОВ В РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ СЛОЖНОПОДЧИНЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ: ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА	283
34. Iskrev Dimitar - KEY CHARACTERISTICS OF SUCCESSFUL EDUCATIONAL COUNSELING OF SCHOOL'S CLASS.....	291
35. Jakimovska Svetlana - ON TRANSLATION OF CHURCH-SLAVONIC ORTHODOX TERMS IN FRENCH.....	297
36. Jankova Natka, Jovcheska Silvana - THE ART OF BUSINESS ENGLISH	307
37. Јованов Јане - ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НОВИ УЧЕБНИЦИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	315
38. Јованов Јане, Ромашевска Катерина - „ИЗГУБЕНАТА ГЕНЕРАЦИЈА“ – „ИЗГУБЕНА“ НИЗ ИСКУСТВАТА И ЗНАЧЕЊЕТО.....	323
39. Јорданов Киро, Чапова Загорка - ВЛИЈАНИЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ ВРЗ НАСТАВАТА И ОДНОСОТ НАСТАВНИК – УЧЕНИК.....	333
40. Јосимовска Верица - КНИЖЕВНОСТА КАКО СВЕДОК НА ИСТОРИЈАТА	345
41. Југрева Марија - ДИСТОПИСКА ЛИТЕРАТУРА – ПРЕДВЕСНИК НА ИДНИНАТА ИЛИ САМО ТРЕНД ВО МОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА.....	351
42. Караниколова-Чочоровска Луси - ЖЕНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ И МЕНТАЛИТЕТ НА ЕДНА РУСКА И ЕДНА МАКЕДОНСКА АНА (ИЛИ: ЗА РОДОВАТА „ДРУГОСТ“ НА ТОЛСТОЕВАТА „АНА КАРЕНИНА“ И НА „АНА“ НА ЈОВАН КОТЕСКИ).....	357
43. Касаповска-Чадловска Милена - КОНСТРУКЦИИ СО АТРИБУТИВНИ ГЛАГОЛИ ВО ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	365
44. Кеџан Ана - WAS CATHERINE EARNSHAW A VAMPIRE? A REVISITING OF WUTHERING HEIGHTS.....	377
45. Китанов Блаже, Китанова Ирена – ТАЈНАТА НА РУЖАТА ВО МАЛИОТ ПРИНЦ НА ЕГЗИПЕРИ.....	385
46. Китанова Ирена, Петрова Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ЧИТАЊЕТО И РАБОТАТА СО ТЕКСТ ВО ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА.....	393
47. Ковалев Геннадий - К ВОПРОСУ ОБ АВТОБИОГРАФИЗМЕ В РОМАНЕ А.С.ПУШКИНА «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН».....	401
48. Кожинкова Весна - КОСМОПОЛИТИЗМОТ ВО ТВОРЕШТВОТО НА КОЛБЕ И ЛАФАЗАНОВСКИ.....	409
49. Коробов-Латынцев Андрей - «СМЕРТЬ УНИВЕРСИТЕТА» РЕКОНСТРУКЦИЈА ФИЛОСОФИИ ОБРАЗОВАНИЯ ФРИДРИХА НИЦШЕ (ПО РАБОТЕ «ЛЕКЦИИ О БУДУЩНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА»).....	417
50. Коцева Весна, Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПРЕГЛЕД НА КРИТИЧКИТЕ ИНТЕРПРЕТАЦИИ НА КРЕШЕНОВИОТ МОДЕЛ НА УСВОЈУВАЊЕ/УЧЕЊЕ НА НЕМАЈЧИН ЈАЗИК.....	423
51. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - КУЛТУРА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ИДЕНТИТЕТ	431

52. Krsteva Marija - BIOGRAPHICAL FICTIONS ABOUT THE GREAT AMERICAN AUTHORS F. SCOTT FITZGERALD AND ERNEST HEMINGWAY	439
53. Кузмановска Драгана, Шекеринова Емилија - ИНФОРМАЦИСКИ И КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНАТА НАСТАВА ВО СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	449
54. Kurteshi Voglushe, Gulevska Valentina - COMPARATIVE MONITORING OF BEHAVIOR OF PROBLEMATIC PUPILS IN KOSOVO AND MACEDONIA	457
55. Kyrchanoff Maksym W. - LITERATURIZING MODERNIZATIONS IN PRE- AND POST-MODERN SOCIETIES: DESTRUCTION OF ARCHAICNESS IN CONTEXTS OF INTELLECTUAL OPPOSITIONS OF BARBARISM AND CIVILIZATION CATEGORIES IN HISTORICAL TIME	463
56. Kyuchukova Sylvia - INCLUSION OF CHILDREN RAISED IN INSTITUTIONS TO THE DEVELOPMENTS IN THE SPHERE OF HEALTH BEHAVIOR.....	475
57. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ СМИ	483
58. Леонтиќ Марија - A1 и A2 ЗАЕДНИЧКИ РЕФЕРЕНТНИ РАМНИШТА НА ЗАЕДНИЧКАТА ЕВРОПСКА РЕФЕРЕНТНА РАМКА ЗА ЈАЗИЦИ И НИВНАТА ПРИМЕНА ПРИ ПОДГОТВУВАЊЕ УЧЕБНИЦИ ЗА УЧЕЊЕ ТУРСКИ ЈАЗИК ВО ТУРЦИЈА И ВО МАКЕДОНИЈА	489
59. Мајхошев Андон – ГОВОР НА ОМРАЗА ВО ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВО РМ. ПРИМЕРИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	501
60. Макаријоска Лилјана, Ѓорѓиоска Жаклина - ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИТЕ ЛЕКСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА МИХАИЛ РЕНЦОВ	509
61. Малинов Зоранчо - ШТИП, „ЧЕТ’РСЕ“ И УНЕСКО - КАКО ДА СЕ ИСКОРИСТИ ВПИШУВАЊЕТО НА ШТИПСКИОТ ОБИЧАЈ НА СВЕТСКАТА РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ЛИСТА НА НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	515
62. Мануковска Татјана – ЗИМНИЕ СВЯТКИ В С. ПЕРШИНО И СИНИЕ ЛИПЈАГИ НИЖНЕДЕВИЦКОГО РАЙОНА ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	523
63. Марковиќ Михајло, Новотни Соња - ЗА НЕКОИ СЛОВЕНСКИ ЈАЗИЦИ (МИНАТО, СЕГАШНОСТ И ИДНИНА)	533
64. Меркулова Инна - ПАРАМЕТРИЧЕСКИЈ АНАЛИЗ ЛЕКСИКИ МАКЕДОНСКОГО ЈАЗИКА	541
65. Меркулова Ирина, Марјана Розенфелд - ЯЗЫКОВАЯ ИГРА В РОССИЙСКИХ РЕКЛАМНЫХ ТЕКСТАХ	549
66. Методијески Дејан, Голаков Костадин - ПРЕГЛЕД НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧИ	555
67. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - ПОВРЗАНОСТА МЕЃУ ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИКАТА И ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИТЕ ЦЕЛИ ВО ОПШТЕСТВЕН КОНТЕКСТ	565

68. Мирчева-Бошевска Билјана - МОЖНОСТИ И НАЧИНИ ЗА ПРЕВОД НА ФРАЗЕМИТЕ	573
69. Михайлова Елена, Цзяннань Чжан - КОНЦЕПТ «МУЗЫКА» В ТВОРЧЕСТВЕ С.В. РАХМАНИНОВА В КОНТЕКСТЕ РАЗЛИЧНЫХ ИСКУССТВ	581
70. Михајловиќ Костадиновска Сања – МЕТАФОРИТЕ ЗА ДОН КИХОТ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	591
71. Молчанова Н. - АСТРАЛЬНИЙ КОСМОС КОНСТАНТИНА БАЛЬМОНТА	605
72. Moretti Violeta - LATIN PROVERBS AS A TWO-WAY ROAD OF CULTURAL TRANSFER	615
73. Нацев Трајче, Веселинов Драган - КУЛТУРНАТА ИСТОРИЈА НА ШТИП ВО ПРАИСТОРИЈАТА	623
74. Недјурмагомедов Георгий - СОДЕРЖАНИЕ ТЕОРИЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ СТАРШЕКЛАСНИКОВ РЕАЛИЗУЕМЫХ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛАХ СЕВЕРНОГО КAVKAZA	631
75. Ниами Емил - ПОЛИТКОРЕКТНОСТА ВО МАКЕДОНСКАТА ЈАЗИЧНА СРЕДИНА	639
76. Никодиновски Звонко - СЕМИОЛОГИЈАТА НА ЖЕНАТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК - ЖЕНАТА ВООПШТО И ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖЕНАТА	645
77. Николовска Кристина - ПОЕТСКИОТ БЛЕСОК НА ГЕНАДИЈ АЛГИ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	655
78. Ничева Весна, Ашкилова Маја, Иванова Адријана - ПРОФЕСИОНАЛНИОТ ИДЕНТИТЕТ НА НАСТАВНИКОТ – КОМПЕТЕНТЕН НАСТАВНИК НА 21- ВЕК	663
79. Новотни Соња, Марковиќ Михајло - КОНТРАСТИВНОСТ НА ДИЈАХРОНИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРИКАЖАН ПРЕКУ СТАРОСЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ	669
80. Орлов Алексей - ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПОРТРЕТ РЕВОЛЮЦИИ В КНИГЕ ИВАНА БУНИНА «ОКАЯННЫЕ ДНИ»	681
81. Петрова Снежана – ИНТЕРКУЛТУРНОСТА ВО КОМУНИКАЦИЈАТА (РАЗМИСЛУВАЊА ЗА КУЛТУРНО-ЦИВИЛИЗАЦИСКИТЕ И ОБРАЗОВНИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ)	691
82. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Коцев Митко - ВОСПИТНАТА ФУНКЦИЈА НА УЧИЛИШТЕТО ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО	699
83. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Китанова Ирена, Коцева Даниела - СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ КАКО ОРГАНИЗАЦИСКИ СИСТЕМ	707
84. Петрова-Џамбазова Снежана – МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ТЕЛЕВИЗИСКИТЕ РЕКЛАМНИ ПОРАКИ	713
85. Петровска-Кузманова Катерина - МАКЕДОНСКИТЕ ОБРЕДНИ ПОВОРКИ ВО ИСТРАЖУВАЊАТА НА НИКИТА ИЛИЧ ТОЛСТОЈ	719

86. Popova Ana - THE REPRESENTATION OF ST. NICHOLAS THE WARM-HEARTED PROTECTOR AND ST. SIMEON THE STILYTES IN THE CHURCH OF ST. GEORGE AT POLOŠKO	727
87. Pop-Zarjeva Natalija, Iliev Krste - THE BYRONIC HERO: EMERGENCE, ISSUES OF DEFINITION AND HIS PROGENIES	741
88. Попоска Соња - АКЦЕНТОТ И АКЦЕНТСКИТЕ ЦЕЛОСТИ ВО ЈАЗИКОТ НА МЕДИУМИТЕ	749
89. Правдина Ирина - КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛИЗ ТЕРМИНОВ РОДСТВА В ДИАХРОНИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И СЕРБСКОГО ЯЗЫКОВ).....	759
90. Пресилска Јасмина – ВЛИЈАНИЕТО НА ФРАНЦИЈА И ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И КУЛТУРАТА ВО БИТОЛА	765
91. Продановска Весна - ВАЖНОСТА И ПРИОДИТЕ ПРИ ПРЕДАВАЊАТА ПО ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	775
92. Пухова Татјана - РАСТИТЕЛЬНЫЕ ОБРАЗЫ В ВОРОНЕЖСКИХ КАЛЕНДАРНЫХ ОБРЯДАХ	785
93. Ramadanski Draginja L. - SOVIET BOOK OF THE DEAD	797
94. Ряполов Сергей - ВВЕДЕНИЕ В ФИЛОСОФИЮ» ВАСИЛИЯ НИКОЛАЕВИЧА КАРПОВА И ФОРМИРОВАНИЕ ОРИГИНАЛЬНОЙ РУССКОЙ ФИЛОСОФСКОЙ ТРАДИЦИИ	805
95. Сандева Васка, Деспот Катерина - АРХИТЕКТОНСКИ ЗАВЕСИ ВО ПРОСТОР ПРИЧИНА ЗА ДРАМАТИЧНОСТ ВО ПРОСТОР.....	817
96. Сидорук Екатерина - «МАССОВЫЙ» ЧЕЛОВЕК В КОНТЕКСТЕ РОЕВОЙ ЖИЗНИ (НА ПРИМЕРЕ ПОВЕСТИ «ГОЛУБОЕ И КРАСНОЕ», РАССКАЗА «КЛЮЧАРЕВ И АЛИМУШКИН»)	825
97. Симионска Магдалена - МОРФОСИНТАКСАТА И МЕСТОПОЛОЖБАТА НА ПРИЛОШКИТЕ ОПРЕДЕЛБИ ЗА НАЧИН ВО АНГЛИСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	829
98. Симоска Силвана – ГЕРМАНСКО-МАКЕДОНСКИ ЗАЕМКИ И/ИЛИ ЛАЖНИ ПАРОВИ.....	839
99. Sîrbu Otilia - BETWEEN SACRED AND PROFANE.....	857
100. Smilkova Viktorija - INTER-LINGUSTIC ANALYSYS OF APOLOGIES IN MACEDONIAN AND ENGLISH	863
101. Ставрева Веселиновска Снежна, Кирова Снежана - КОРЕЛАЦИЈА И ИНТЕГРАЦИЈА НА НАСТАВНИТЕ СОДРЖИНИ СО ЕКОЛОШКА ТЕМАТИКА НА ЧАСОВИТЕ ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА	877
102. Стојанов Трајче - ДОСТОЕВСКИ КАКО ЛИТЕРАЛИЗАЦИЈА НА ФИЛОСОФИЈАТА НА СОЛОВЈОВ	887

103. Стојаноска Иванова Татјана, Анастасовски Иван, Томевска Илиевска Елизабета - ИНТЕРКУЛТУРНИОТ ДИЈАЛОГ И СПОРТОТ	899
104. Сулејмани Умит, Челик Махмут - МЕТОДИ И ТЕХНИКИ НА ЧАСОВИТЕ ПО ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ СПОРЕД ПРОЦЕСИТЕ НА КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ	905
105. Тамкина Вера - МУЗЕЙНОЕ ЕКСПОНИРОВАНИЕ КАК ХУДОЖЕСТВЕННА ПРАКТИКА НА СОВРЕМЕННОМ ЕТАПЕ.....	915
106. Танеска Александра П., Здравковска-Адамова Благојка - ИСКАЖУВАЊЕ МИНАТОСТ СО СУМ И ИМАМ-КОНСТРУКЦИИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СО ОСВРТ НА НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АЛБАНСКИОТ ЈАЗИК.....	923
107. Тантуровска Лидија - „МАША И МЕДВЕДЪ“ НА МАКЕДОНСКИ	933
108. Тасевска Марица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ГЕРМАНСКИТЕ ЈАЗИЧНИ ВАРИЕТИТИ ВО АВСТРИЈА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ Ј АЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК „SCHRITTE INTERNATIONAL”.....	943
109. Тернова Татјана - ИСТОРИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЈА А. МАРИЕНГОФА В РОМАНЕ «ЕКАТЕРИНА»	951
110. Тефова Маја Ѓ. - ВОСПИТНО-ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС / НАСТАВАТА ДЕНЕС	959
111. That Thanh-Vân Ton – LA COMMUNE DE PARIS: UNE PAGE D’HISTOIRE MÉCONNUE, DÉFORMÉE VOIRE OUBILÉE.....	971
112. Тихонова Ольга - ОСНОВЫ ТИПОЛОГИИ И ЭВОЛЮЦИЈА РОМАНТИЧЕСКОГО ГЕРОЯ В ЛИТЕРАТУРЕ XIX ВЕКА	979
113. Тодорова Марија, Коцева Весна - ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	989
114. Тоевски Свето - ЗНАЧЕЊЕТО НА СОВРЕМЕНИТЕ ПЕДАГОШКИ ТЕОРИИ И НА ЕФЕКТИВНАТА ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА - ПОГЛЕД НА ПРАКСАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТИ И НА ЈАЗИЧНИОТ ОДДЕЛ НА МИТ ИНСТИТУТОТ	997
115. Трајкова Мира - АКЦИОНА ПЕРСПЕКТИВА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ЗА НАСТАВАТА ПО ФРАНЦУСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК: AGENDA И VITET	1017
116. Уланска Татјана, Кузмановска Драгана, Кирова Снежана - СЕМАНТИЧКА СПОРЕДБА НА ТЕРМИНОЛОГИЈАТА НА СРОДСТВО ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ СО МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК	1029
117. Фролова Анна - ЯЗЫК КЛАССИКИ И ЯЗЫК СОВРЕМЕННОСТИ В ПЬЕСАХ-РЕМЕЙКАХ С. КУЗНЕЦОВА И О. БОГАЕВА «НЕТ ПОВЕСТИ ПЕЧАЛЬНЕЕ НА СВЕТЕ...» И С. ЖАТИНА «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА: ВОРОНЕЖСКИЕ СТРАДАНИЯ».....	1035
118. Холина Дарња - ЭКСПРЕССИВНЫЙ СИНТАКСИС В ПОЭЗИИ У.Б. ЙЕЙТСА.....	1043

119. Хохонин Дмитрий - МЕТАФОРИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАИМЕНОВАНИЙ ЛИЦ, СВЯЗАННЫХ С МУЗЫКАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ И ПРОФЕССИЕЙ	1053
120. Христовска Соња – ЈАЗИКОТ ВО МОИТЕ СОНОВИ И СОНОВИТЕ НА МОИТЕ БЛИСКИ	1063
121. Цветановски Гоце - МАКЕДОНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА НЕКОИ РУСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ	1071
122. Цубалевска Мери - АСПЕКТИ НА ПРОУЧУВАЊЕ НА СТАРΟΣЛОВЕНСКАТА ЛЕКСИКА	1079
123. Челик Махмут, Сулејмани Умит - КРИТИЧКИ ОСВРТ КОН ЗБИРКАТА РАСКАЗИ „СЕДМОГЛАВИОТ ЏИН“ НА МУСТАФА КАРАХАСАН	1089
124. Чернобаева Алла - ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ГРЕХЕ И О ВОЗМЕЗДИИ В ВОРОНЕЖСКИХ ДУХОВНЫХ СТИХАХ	1097
125. Чуносова Ирина - РАЗВИТИЕ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ: ПРАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	1103
126. Швецова Ольга - ЯЗЫКОВОЙ ОБРАЗ АНТИУЧЁНОГО (НА МАТЕРИАЛЕ ПОВЕСТИ И. ГРЕКОВОЙ «КАФЕДРА»).....	1109
127. Шутаров Васко - ДИНАМИЗИРАЊЕ НА КУЛТУРНАТА ДИПЛОМАТИЈА ВО РУСКО-МАКЕДОНСКИТЕ ОДНОСИ, НАЈНОВИ ПОКАЗАТЕЛИ.....	1117

UDC: 726.54.033.2(497.75)

THE REPRESENTATION OF ST. NICHOLAS THE WARM-HEARTED PROTECTOR AND ST. SIMEON THE STILYTES IN THE CHURCH OF ST. GEORGE AT POLOŠKO

Ana Popova

Dr. Ecole Pratique des Hautes Etudes, rist_ana@yahoo.com

The church of St. George at Pološko represents an important monument from the Macedonian Medieval Art. The church was erected in the middle of the fourteenth century, a period of important historical changes, theological discussions and new artistic trends. The study of the fresco paintings of the church contributes to the understanding of this period and of the artistic and cultural exchange in the Balkans. Thus, two depictions of saints represented in the lower zone of the church are of special interest: the representation of St. Nicholas the Warm-hearted Protector and St. Simeon Stylites depicted with his ulcerous leg. These two representations reveal the connection of St. George at Pološko with the monuments of Kastoria. The objective of this paper is to contribute to the study of the monuments of Kastoria's artistic group and to the study of the cultural and artistic exchanges in the 14th century Balkans.

Keywords: St. George at Pološko, St Nicholas the Warm-hearted Protector, St. Simeon Stylites, Kastoria's artistic center.

The Representation of St. Nicolas

In the church of St. Georges at Pološko¹ on the north wall next to the iconostasis is depicted St. Nicholas² "the Warm-hearted Protector"

¹ On the complete bibliography of the monument, see: A. Popova, *The Acheiropoietos Images in St. George at Pološko*, Патримониум.МК, 11, Скопје 2013, п. 1. On the donation of the church, see on the last place, Д. Павловић, *Путање ктиторства цркве Светог Ђорђа у Полошком*, Зограф, 39, Београд 2015, 107–118.

² St. Nicolas (270-243) is one of the most popular saints in Byzantium and the West. On the cult and iconography of St. Nicolas, see: G. Anric, *Hagios Nikolaos: Der heilige Nikolaos in der griechischen Kirche. Texte und Untersuchungen*, vol. 1 et 2, Leipzig, 1913, 1917, H F. Halkin, *Bibliotheca Hagiographica Graeca 2*, Bruxelles 1957, 139-151, N. Ševčenko, *The Life of Saint Nicholas in Byzantine Art*, Turin 1983, 18-24, 65, M. Bacci, *San Nicola. Il grande taumaturgo*, Bari 2009. See also the catalog of the exhibition: *San Nicola. Splendori d'arte d'Oriente e d'Occidente*, du Castello Svevo, 7 dicembre 2006 - 6 maggio 2007, Bari, Milano 2006. On the cult of St. Nicolas in Medieval Serbia,

(ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΘΕΡΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ, fig. 1). The saint is dressed in his typical episcopal regalia that is a phelonion and a white episcopal omophorion, both decorated with large crosses. He blesses with his right hand and holds an open gospel in his left³ on which are inscribed the verses from the Gospel of Luke 6:17:

ΤΟ ΚΑΙΡΩ | ΕΚΥΝΟ Ε | ΣΤΗ Ο Ι(ΗΣΟΥ)С ΕΠΙ | ΤΟΠΟΥ ΠΕ | ΔΙΝΟΥ Κ(ΑΙ)
| ΟΧΛΟΣ ΜΑ | ΘΙΤΟΝ ΑΥ | ΤΟΥ Κ(ΑΙ) ΠΛΗ<ΘΟΣ> - *He went down with them and stood on a level place. A large crowd of his disciples was there and a great number of people...*

see: И. Ђорђевић, *Зидно сликарство српске властеле у доба Немањича*, Београд 1994, 90.

³ St. Nicolas is usually depicted with a closed book (see for example his representation in the church of the Virgin Olympiotissa in Elasson, E. C. Constantinides, *The Wall Paintings of the Panagia Olympiotissa at Elasson in Northern Thessaly*, Athens 1992, 217-218, pl. 89, in the naos of Dečani, М. Марковић, *Појединачне фигуре светитеља у наосу и параклисима*, Зидно сликарство манастира Дечани, Грађа и студије, Београд 1995, 244, fig. 6, and in several 14th century monuments from Ohrid, Ц. Грозданов, *Охридското ѕидно сликарство од XIV век*, Охрид 1980, sch. 9, (parekklesion of St. Jhon the Bptist), fig. 6 (St. Nicholas Bolnički), fig. 135 (the Virgin Peštanska), fig. 154 (Little St. Clement). He holds an open Gospel in St. Nicolas at Manastir, near Prilep. G. Millet, A. Frolow, *La peinture du Moyen Age en Yougoslavie: (Serbie, Macédoine, Monténégro)*, 3, Paris 1962, pl. 28/3 and in the parekklesion of St. Euthymius in St. Demetrius in Thessaloniki, E. N. Τσιγαρίδας, *Οι τοιχογραφίες του παρεκκλησίου του Αγίου Ευθυμίου (1302/3) στον ναό του Αγίου Δημητρίου*, Θεσσαλονίκη 2008, 187, fig. 25, 37, 141. He also holds an open Gospel book in St. Nicholas Orphanos where are inscribed the verses of John X, 9, B. Todić, *Serbian Medieval Painting, the Age of King Milutin*, Belgrade 1999, 176. With the same text he is also depicted in Lesnovo, С. Габелић, *Манастир Лесново. Историја и сликарство*, Београд 1998, 122. He holds an open book in the church of the Virgin Peribleptos in Ohrid and in the St. Apostles in Peć, where the inscriptions are lost, Bacci, op. cit., 137, fig. 4. 12, В. Ђурић, *Византијске фреске у Југославији*, Београд 1974, 48, fig. 31. He also has an open book in Theotokos' church in Cerkë, Albania (late 14th century), K. Kirchhainer, *Die Fresken der Marienkirche in Cerskë bei Leskovik (Südalbanien). Ein Beitrag zur spätbyzantinischen Monumentalmalerei im nördlichen Epirus*, ΔΧΑΕ, 25, Αθήνα 2004, 95, fig. 8, in Ljuboten, 3. Расолкоска-Николовска, *О владарским портретима у Љуботену и времену настанка ѕидне декорације*, Зограф, 17, Београд 1986, 50, fig. 10, and in the church of the Virgin Zahumska (1361), Грозданов, op. cit., 111, fig. 68. М. Bacci believes that the open Gospel of St. Nicolas at the Church of the Virgin Peribleptos in Ohrid reflects the painter's intention to emphasize the "openness" of St. Nicolas towards the prayers of the faithful, Bacci, op. cit., 137.

This is the prelude to Christ's Sermon on the Plain read on the feast of St. Nicholas⁴. The inscription accompanying the portrait of St. Nicolas at Pološko: "the Warm-hearted Protector", Ο ΘΕΡΜΟΣ ΠΡΟСТАΤΗΣ is characteristic for the monuments of Kastoria. St. Nicholas is depicted with this epithet in Sts. Anargiri (late 12th century), St. Athanasius of Mouzaki (1483/4), St. Nicolas Magaliou (last quarter of the 15th century), and Church of Panagia Koubelidiki (late XVth century)⁵.

At Pološko, St. Nicholas is depicted on a privileged place, under an arcade on the north wall, next to the iconostasis⁶. He is also depicted next to the Deesis showing the Holy Virgin's and St. John the Baptist's acts of intercession for people to Christ Pantocrator. His depiction in the immediate proximity of the Deesis emphasize his intercessor role⁷. Like the Virgin, St. Nicholas intercedes for the donor at the time of the Last Judgment⁸. St. Nicholas was often represented in this context because of his ability to rescue those wrongly accused and threatened with death⁹. Therefore numerous churches with funerary character were dedicated to him. The emphasis of the role of St Nicholas as an intercessor during

⁴ This inscription frequently accompanies the Russian icons of the saint from the post-Byzantine period. See for example the 16th century icon of the saint kept in the British Museum, R. Cormack, *Icons*, London 2007, No 36.

⁵ M. Chatzidakis, *Kastoria: Mosaics, Wall Paintings*, Athens 1985, 24, sch. 58, (Sts. Anargiri), 108 sch. 19, fig. 2 (St. Athanasius of Mouzaki), Στ. Πελεκανίδης, *Καστοριά, I. Βυζαντινοί τοιχογραφίες, Πίνακες*, Θεσσαλονίκη 1953, pl. 175a (St. Nicolas Magaliou), Χ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, *Ο άγιος Νικόλαος. Η απεικόνισή του στις τοιχογραφίες της Καστοριάς*, Δώρον, Τιμητικός Τόμος στον καθηγητή Ν. Νικονάνο, Θεσσαλονίκη 2006, 104, fig. 4 (Koubelidiki).

⁶The place on the iconostasis or the space next to it – on the walls or thee pillars, is reserved for the most important saints, Г. Бабић, *О живописном украсу олтарних преграда*, ЗЛУ, 11, Београд 1975, 3-49, И. М. Ђорђевић, *О фреско-иконама код Срба у средњем веку*, ЗЛУ, 14, Београд 1978, 77-98.

⁷ N. Siomkos, *L'église Saint-Etienne à Kastoria. Etude des différentes phases du décor peint (Xe–XIVe siècles)*, Thessaloniki 2005, 227.

⁸ On the cannons, characterized by an intense personal appeal to the saint on behalf of the individual, where is also asked the saint's help during the Last Judgment, see: N. Patterson-Ševčenko, *The Evergetis Synaxarion and the celebration of a saint in twelfth-century art and liturgy, in Work and worship at the Theotokos Evergetis 1050–1200*, Papers of the fourth Belfast Byzantine International Colloquium 14–17 Sept 1995, ed. by M. Mullett and A. Kirby, Belfast 1997, 396.

⁹ On the representation of St. Nicholas as an intercessor in the monuments of Medieval Serbia, see: М. Поповић et al., *Црква Светог Николе у Станичењу*, Београд 2005, 148–149, 178, with further examples and bibliography.

the Last Judgement complies with the funerary character of the church¹⁰. The association of St. Nicholas with the Deesis is also characteristic for the churches of Kastoria. In Kastoria we can notice a vis-a-vis position of the patron St. Nicholas and the Deesis during the 14th and 15th century¹¹. In Zaum on the other hand, St. Nicholas is depicted next to Christ Judge on the south wall¹². Furthermore, in St. George tou Vounou (second half of the 14th century) is used the same iconographic formula as in Pološko: St. Nicholas is depicted next to the iconostasis and next to the Deesis. The privileged place of St. Nicholas in St. Georges at Pološko as in St. George tou Vounou¹³ is probably due to the fact that St. Nicolas was especially venerated in the city of Kastoria¹⁴. From all the churches preserved in the city, twelve are dedicated to St. Nicolas. We should also emphasize that particularly from the second half of the fourteenth century, his image detach from the sanctuary and starts to occupy more and more a prominent place among the chorus of saints. Examples include his depiction in St. Athanasius of Mouzaki (1383-1384) and St. George tou Vounou¹⁵.

St. Nicolas has also a privileged place in many churches that were built (like Pološko) by the Serbian dignitaries¹⁶. The importance of St. Nicolas for the

¹⁰ On the representation of St. Nicholas in spaces with funerary character, see: Ševčenko, *The Life of Saint Nicholas*, 159-162. On the funerary character of St. Georges at Pološko, see: А. Попова, *Погребната литургија и фреските во црквата Св. Ѓорѓи Полошки*, Хоризонти, 8, Битола 2012, 179-186.

¹¹ M. Paissidou, *The frescoes of Ayios Nikolaos at Vevi: a landmark in the monumental painting of 15th century in Western Macedonia*, Ernata, 11, Θεσσαλονίκη 2007, 124.

¹² Грозданов, op. cit., fig. 68-69. On the attribution of Zaum to Kastoria's artistic centre, see: И. М. Ђорђевић, *О зидном сликарству XIV века у костурској цркви светог Ђорђа του βουνού*, Трећа југословенска конференција византолога, (Крушевац 10-13. мај 2000), Београд 2002

¹³ A. Trifonova, *Οι τοιχογραφίες του Αγίου Γεωργίου του Βουνού στην Καστοριά. Συμβολή στη μελέτη της εντοίχιας ζωγραφικής του δεύτερου μισού του 14ου αιώνα στην ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας*, Θεσσαλονίκη 2010 (unpublished PhD dissertation), 227.

¹⁴ Siomkos, op. cit., 225.

¹⁵ We should also emphasize that during the fifteenth century, flourishing period for the workshops of Kastoria, St. Nicolas was frequently represented in bust and with monumental dimensions in churches dedicated to him. The same practice spread in several other churches with different dedication. The wide diffusion of his cult in the city is also confirmed by a large number of icons of the saint now kept in the museum of Kastoria, Siomkos, op. cit., 226, with further bibliography. On the representation of St. Nischolas in Kastoria, see also: Μαυροπούλου-Γσιούμη, op. cit., 101-115.

¹⁶ St. Nicholas is also depicted next to the iconostasis in the church of the Annunciation at Karan, М. Кашанин, *Бела црква Каранска*, Старица, 4, Београд 1928, 177-178, Ђорђевић, *Зидно сликарство*, 91. He also occupy a prominent place under an arcade,

Serbian dignitaries is above all based on the episode of the life of the saint when St. Nicholas saved the nobles from the death¹⁷. There are also several churches from the fourteenth century dedicated to St. Nicholas and donated by the Serbian dignitaries¹⁸.

At Pološko, St. Nicolas is represented twice on the same wall: once in the procession of the bishops officiating, painted in the Bema, and the second time, next to the iconostasis. This multiplication of his figure is also noticed in Kučeviće where he appears three times¹⁹.

The Representation of St. Simeon Stylite the Elder

St. Simeon the Elder, the inventor of stylitism²⁰, is depicted on the north/west pilaster of the church (fig. 2). From his name remains only the word

on the north wall of the sanctuary, in Kučeviće, Ђорђевић, *Зидно сликарство*, 132, while in Lesново he is represented on the north/west pilaster, Габелић, op. cit., 122. In Zrze he is depicted in monk's clothes, З. Ивковић, *Живопис из XIV века у манастиру Зрзе*, Зограф, 11, Београд 1980, 77-78. In Rečani he is represented on the north wall of the sanctuary as an icon, И. М. Ђорђевић, *О фреско-иконама код Срба у средњем веку*, ЗЛУ, 14 Београд 1978, 90-91.

¹⁷ V. J. Djurić, *L'art imperial serbe: marques du statut imperial et traits de prestige*, ed. E. Papadopoulou, D. Dialete, *Byzantium and Serbia in the 14th Century*, Athens 1996, 36.

¹⁸ Several churches from the 14th century are erected by the Serbian nobles and dedicated to St. Nicholas, like the church in Prizren, in Sušica, the chapel of St. Nicholas at St. John the Forerunner on Mount Menoikeion near Serres, in Psača, in Dradnja and in Brvenik. Five more churches are mentioned in the written sources, Ђорђевић, *Зидно сликарство*, 90.

¹⁹ In Kučeviće St. Nicholas is depicted among the bishop officiating in the sanctuary, in the diaconicon and on the north wall near the iconostasis И. М. Ђорђевић, *Сликарство XIV века у цркви св. Спаса у селу Кучевишту*, ЗЛУ, 17, Београд 1981, 98-100, Idem, *Зидно сликарство*, 132-133.

²⁰ St. Simeon the Elder is a Syrian hermit who lived in the fifth century. He is the inventor of the stylitism, a form of asceticism whose followers lived atop a pillar. On the life and iconography of Saint Simeon the Elder, see: H. Delehaye, *Les saints stylites*, Bruxelles 1923, I-XXXIV, R. Doran, *The Lives of Simeon Stylites*, Kalamazoo, Michigan: Cistercian 1992, B. Flusin, *Syméon et les philologues, ou la mort du stylite*, Jolivet-Lévy, M. Kaplan, J.-P. Sodini, dir., *Les saints et leur sanctuaire: textes, images et documents*, Byzantina Sorbonensia 11, Paris 1993, 1-23, C. Jolivet-Lévy, *Contribution à l'étude de l'iconographie mésobyzantine des deux Syméon Stylites*, C. Jolivet-Lévy, M. Kaplan, J.-P. Sodini, dir., *Les saints et leur sanctuaire : textes, images et documents*, Byzantina Sorbonensia 11, Paris 1993, 35-47, K. Amprazogoula, *Particularités iconographiques de l'école de la Grèce du Nord-Ouest dans la représentation des stylites*, ΔΧΑΕ, 28, Αθήνα 2007, 225-236, S. Tomeković, *Ermites et Moines dans la peinture murale Byzantine*, ed. L. Hadermann-Misguich et C. Jolivet-Lévy, Paris 2011, 36-39.

[CΤΥ]ΛΙΤ(ΗC). The Stylite is depicted on a marble column, with a wooden enclosure on the top. He has a short rounded beard and wears a *koukoulion* on his head. His hands are placed in front of his body with opened palms in the gesture of prayer. Although his inscription is lost, his identification is easy thanks to an iconographic feature - the right leg of the saint, dotted with pustules and worms hangs of the enclosure in which the saint is placed.

The iconography of St. Simeon Stylites at Pološko complies with Byzantine iconography of the stylites, as it was fixed in meso-Byzantine Period. Similar descriptions are provided by the Hermenneia of Dionysiois of Fournā²¹. The iconographic feature of the gangrenous leg of the saint is on the other hand inspired by a passage from his life: the permanent immobility of the saint caused a decay and ulceration of his leg²². According to another version of his life the devil was responsible for an injury to the right leg of the saint that became later dotted with pustules and worms²³.

The first known appearance of the iconographic motif of the pending and pustular leg of the saint dates back to the twelfth century and is depicted in the church of Sts. Anargiri in Kastoria²⁴. Later during the second half of the fourteenth century this motif will experience a considerable success in the churches in Kastoria, such as St. Georges tou Vounou²⁵, St. Nicolas Kyritzi and St. Athanasius of Mouzaki²⁶ as well is in the churches of the neighboring areas, around the Lake Ohrid - in the church of the Virgin, Zaum (1361)²⁷, and around

²¹ Denys de Fournā, Manuel d'icographie chrétienne, ed. A. Papadopoulos- Kerameus, Saint Petersburg 1909, 336.

²² According to the Metaphrastic *Vitae* of the saint, the condition of his leg, full of ulcers and worms, is the result of his painful immobile posture, PG 114, col. 357.

²³ His disciple Antonius, the author of the Greek *Vitae* of the saint, reports that Simeon was standing on one foot because of a wound in the thigh that he attributed to the devil. His injured leg was then exposed to all the rigors, rotted, and was filled with worms, H. Lietzmann, *Das Leben des heiligen Simeon Stylites*, Leipzig 1908, 42-44.

²⁴ The stylite is painted in the sanctuary on the corner of the north arcade, Πελεκανίδης, op. cit., pl. 11a, Chatzidakis, op. cit., plan on the page 24, no 71, fig. 10.

²⁵ The stylite is represented on the north wall of the door leading from the narthex to the naos, И. М. Борһевич, *О зидном сликарству XIV века у костурској цркви*, 454, I. Σίσσιου, *Οι καστοριανοί ζωγράφοι που μετακινούνται βόρεια κατά το πρώτο μισό του 14ου αιώνα*, Ниш и Византија 2, Ниш 2004, 300. fig. 1

²⁶ Σίσσιου, *Οι καστοριανοί*, fig. 2 (St. Nicolas Kyritzi), 3 (St. Athanasius of Mouzaki).

²⁷ Грозданов, op. cit., 110, fig. 73.

the Lake Prespa - Mali Grad (1368/69)²⁸. Another example is found in the chapel of St. Mary in Gollomboç village, also near Prespa Lake and in the church of Theotokos in Cercke, near Leskovik (Albania), both from the end of the 14th century²⁹. Another example can also be found in Kučevište (1331)³⁰ and in the church of Donja Kamеница (first half of the 14th century)³¹.

The stylites saints are mostly represented in the apse or close to it, because of their way of asceticism considered as a renewal of the Passion of the Christ. This is also due to their role as privileged intercessors, invoked in the prayers of the faithful³². They can also be represented by the churches entrances. The stylites are represented in this way in the narthex of Dečani³³, in Kučevište³⁴, in the narthex of Lesnovo³⁵ and in Theotokos' Church in Cercke³⁶.

The stylites saints have also a funeral meaning when they are represented around the tombs. This is the reason why in Pološko, St. Simeon Stylite is depicted

²⁸ В. Ђурић, *Мали Град, Св. Атанасије у Костуру-Борије, Зограф*, 6, Σίστου, *Οι καστοριανοί* Београд 1975, fig. 13, P. Thoma, *Byzantine Monuments of Great Prespa*, J. Burke, R. Scott, ed., *Byzantine Macedonia: Art, Architecture, Music and Hagiography: Papers from the Melbourne Conference July 1995*, Melbourne 2001, 104-106, fig. 237.

²⁹ E. Xhaferaj, *An Assessment on the Fresco Decoration and the Content of an Inscription in Theotokos' Church in Cercke, near Leskovik*, *Anglisticum*, Vol. 5, 2, 2016, 41, fig. 3, with further bibliography.

³⁰ Ђорђевић, *Зидно сликарство*, 132.

³¹ Б. Живковић, *Доња Каменица - Цртежи фресака*, Београд 1987, sch. I. This representation will significantly spread in the area of the Great Prespa as prove the representations of the hermitages of the Archangels in Trstenik, the Virgin Eleousa and the Small Ascension (15th century), *Amprazougoula*, op. cit., 232, with bibliography. On the later examples, see Eadem, 232-233.

³² Jolivet-Lévy, op. cit., 33-47, especially 41-42. In Serbian churches contemporary to Pološko they are represented in this way at the church of the Virgin Hodegetria in Peć, in Lesnovo, in Zaum and in Psača, В. Ђурић, С. Ђирковић, В. Кораћ, *Пећка патријаршија*, Београд 1990 fig. 90, Габелић, op. cit., 76, fig. XII, Грозданов, op. cit., 110, Ђорђевић, *Зидно сликарство*, 174. Saint Simeon Stylites the Elder is represented with the right leg dotted with pustules and worms is placed between the apse and the prothesis in all the examples mentioned above, except for Kučevište, St. George tou Vounou, Mali Grad, and in Theotokos' Church in Cercke.

³³ В. Милановић, *Програм живописа у припрати*, *Зидно Сликарство манастира Дечана, Грађа и студије*, Београд 1995, 361-375, 370.

³⁴ Ђорђевић, *Зидно сликарство*, 132.

³⁵ In Lesnovo the saint stylites are depicted next to the west gate of the narthex, Габелић, op. cit., 201, fig. 109.

³⁶ Kirchhainer, op. cit, fig. 4.

next to the tomb of John Dragušin, berried in the southwest part of the church³⁷. Similar example of the depiction of stylites with eschatological meaning is found in the church of the Virgin in Studenica, where they are represented on both sides of the arcosolium³⁸.

* * *

Two elements of the decor of the lower zone of the church are especially important for the identification of the workshop that decorated the monument. The representation of St. Nicolas - the Warm-hearted Protector (Ο ΘΕΡΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ) in a privileged place, next to the iconostasis and the representation of Simeon Stylites depicted with a pustules leg dotted with worms. This two elements are especially characteristic for the workshops from Kastoria. In fact, not only that the epithet of St. Nicholas-the Warm-hearted protector is only found on his images in Kastoria, but his privileged place in the church decoration is also explained by the popularity of his cult in Kastoria. On the other hand, the iconographic motif of the gangrenous leg of St. Simeon Stylites appears in Kastoria, and is later closely linked to the workshops of the city. From the fourteenth century this iconographic element spreads to the North, to the rest of the territory under the jurisdiction of the Archbishopric of Ohrid and to Poganovo³⁹.

Kastoria⁴⁰ is an artistic center whose activity can be tracked from the late ninth and the early tenth century to the post-Byzantine era. From the fourteenth century in the city itself are only preserved churches from the late fourteenth

³⁷ On the funerary character of the church, see: Попова, op. cit., 179–186.

³⁸ Ђорђевић, *Свети столпници*, 45, 47, sch. 1.

³⁹ Amprazogoula, op. cit., 235.

⁴⁰ G. Subotić, *Two Centers of Painting in the Fourteenth Century. Ochrid and Kastoria: Monuments, Workshops and Style*, J. Burke, R. Scott (eds.), Byzantine Macedonia, Art Architecture, Music and Hagiography, Papers from the Melbourne Conference, July 1995, Melbourne 2001, 88-96. Г. Суботић, *Костурска сликарска школа. Наслеђе и образовање домаћих радионица*, Глас САНУ, CCCLXXXIV, Одељење историјских наука, кн.10, Београд 1998, 109-131, Е. Дракоπούλου, *Η πόλη της Καστοριάς τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή εποχή (12ος - 16ος αιώνας). Ιστορία - Τέχνη - Επιγραφές*, Αθήνα 1997, Ν. Ε. Κυριακίδης, *La peinture murale de Kastoria pendant la deuxième moitié du XIV siècle et ses relations avec l'art de Salonique et des pays balkaniques limitrophes*, Recueil des rapports du IV colloque serbo-grec, Belgrade 1985, Belgrade 1987, 35-40 35-40, Ђурић, *Мали Град*, 31-50, Σίσιου, *Οι καστοριανοί*, 295-310.

century. The lack of churches from the first half and the middle of the fourteenth century makes it difficult to follow the characteristics of this artistic center, its workshops and its continuity. The analysis of the workshop characteristics is based on the study of the churches from Kastoria and the monuments from other areas, decorated by these workshops. From the first half of the fourteenth century we can mention the church in Donja Kamenica⁴¹. Other monuments date from the second half of the fourteenth century. This is the church of the Virgin in Mali Grad Lake Prespa (1369), the Church of Christ the Source of Life in the village of Borje near Kortcha (1388/9)⁴² and the church of Theotokos in Cercke, near Leskovik (end of 14th century)⁴³. Some researchers also attribute the decoration of Treskavec, Lesново⁴⁴ and Zaum⁴⁵ to the workshops from Kastoria.

Kastoria is one of the rare local workshops that had a global influence on the post-Byzantine painting. The works of the post-Byzantine workshops are largely based on the group of monuments mentioned above⁴⁶. The study of Pološko's wall paintings determines not only the decoration of the church as one of the earliest from this group, but also represents an important contribution to the study of the Kastoria's artistic centre and its tradition in the post-Byzantine art⁴⁷.

⁴¹ Subotić, op. cit., 93, D. Piguet-Panayotova, *Resherches sur la peinture en Bulgarie du bas Moyen âge*, Paris 1987, 170, 167-253.

⁴² Ђурић, *Малу Град*, 31-50.

⁴³ Kirchhainer, op. cit., 89-10, Xhaferaj, op. cit, 38-4.

⁴⁴ Sur la participation de l'atelier de Kastoria dans la décoration de Treskavec et de Lesново, voir : Σίσσιου, *Οι καστοριανοί*, 308.

⁴⁵ Ђорђевић, *О зидном сликарству XIV века у костурској цркви*, 458.

⁴⁶ T. Valeva, *Sur la question sur la soit-dite „École artistique de Kastoria”*, Βυζαντινά 28, Θεσσαλονίκη, 2008, 181-221.

⁴⁷ For a further study on Pološko's frescoes and the Kastoria artistic centre, see, A. Ristovska, *L'église Saint-Georges de Pološko (Macédoine): recherche sur le monument et ses peintures et ses peintures murales (XIVe siècle)*, Paris 2010, (unpublished PhD dissertation), 236-243. See also: I. Σίσσιου, *Ο Άγιος Νικόλαος του Κυρίτσηστην Καστοριάκαι Ο Άγιος Γεώργιοςστο Πολοσκο*, Ниш и Византија, 9, Ниш 2011, 321-348.

Picture 1. St. Nicholas "the Warm-hearted Protector"

Picture 2. St. Simeon Stylite the Elder

Bibliography:

- A. Popova, *The Acheiropoietos Images in St. George at Pološko*, Патримониум.МК, 11, Скопје 2013, 157-164.
- A. Ristovska, *L'église Saint-Georges de Pološko (Macédoine): recherche sur le monument et ses peintures et ses peintures murales (XIVe siècle)*, Paris 2010, (unpublished PhD dissertation).
- A. Trifonova, *Οι τοιχογραφίες του Αγίου Γεωργίου του Βουνού στην Καστοριά. Συμβολή στη μελέτη της εντοίχιας ζωγραφικής του δεύτερου μισού του 14ου αιώνα στην ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας*, Θεσσαλονίκη 2010 (unpublished PhD dissertation).
- B. Flusin, *Syméon et les philologues, ou la mort du stylite*, C. Jolivet-Lévy, M. Kaplan, J.-P. Sodini, dir., *Les saints et leur sanctuaire : textes, images et documents*, Byzantina Sorbonensia 11, Paris 1993, 1-23.
- B. Todić, *Serbian Medieval Painting, the Age of King Milutin*, Belgrade 1999.
- Catalog of the exhibition: San Nicola. Splendori d'arte d'Oriente e d'Occidente*, du Castello Svevo, 7 dicembre 2006 - 6 maggio 2007, Bari, Milano 2006.
- C. Jolivet-Lévy, *Contribution à l'étude de l'iconographie mésobyzantine des deux Syméon Stylites*, C. Jolivet-Lévy, M. Kaplan, J.-P. Sodini, dir., *Les saints et leur sanctuaire : textes, images et documents*, Byzantina Sorbonensia 11, Paris 1993, 35-47.
- D. Piguet-Panayotova, *Resherches sur la peinture en Bulgarie du bas Moyen âge*, Paris 1987.
- E. C. Constantinides, *The Wall Paintings of the Panagia Olympiotissa at Elasson in Northern Thessaly*, Athens 1992.
- E. Papadopoulou, D. Dialete, *Byzantium and Serbia in the 14th Century*, Athens 1996
- E. Xhaferaj, *An Assessment on the Fresco Decoration and the Content of an Inscription in Theotokos' Church in Cercke, near Leskovik*, Anglisticum, Vol. 5, 2, 2016, 38-45.
- F. Halkin, *Bibliotheca Hagiographica Graeca 2*, Bruxelles 1957.
- G. Anric, *Hagios Nikolaos: Der heilige Nikolaos in der griechischen Kirche. Texte und Untersuchungen*, vol. 1 et 2, Leipzig, 1913, 1917.
- G. Millet, A. Frolow, *La peinture du Moyen Age en Yougoslavie: (Serbie, Macédoine, Monténégro)*, 3, Paris 1962.
- G. Subotić, *Two Centers of Painting in the Fourteenth Century. Ochrid and Kastoria: Monuments, Workshops and Style*, J. Burke, R. Scott (eds.), Byzantine Macedonia, Art Architecture, Music and Hagiography, Papers from the Melbourne Conference, July 1995, Melbrune 2001, 88-96.
- H. Delehaye, *Les saints stylites*, Bruxelles 1923.
- H. Lietzmann, *Das Leben des heiligen Simeon Stylites*, Leipzig 1908.
- K. Amprazogoula, *Particularités iconographiques de l'école de la Grèce du Nord-Ouest dans la représentation des stylites*, ΔΧΑΕ, 28, Αθήνα 2007, 225-236.
- Denys de Fournas, *Manuel d'iconographie chrétienne*, ed. A. Papadopoulos- Kerameus, Saint Petersburg 1909.

- K. Kirchhainer, *Die Fresken der Marienkirche in Cerskë bei Leskovik (Südalbanien). Ein Beitrag zur spätbyzantinischen Monumentalmalerei im nördlichen Epirus*, ΔΧΑΕ, 25, Αθήνα 2004, 89-101.
- M. Bacci, *San Nicola. Il grande taumaturgo*, Bari 2009.
- M. Chatzidakis, *Kastoria; Mosaics, Wall Paintings*, Athens 1985.
- M. Paissidou, *The frescoes of Ayios Nikolaos at Vevi: a landmark in the monumental painting of 15th century in Western Macedonia*, Ernatia, 11, Θεσσαλονίκη 2007, 113-128.
- N. E. Kyriakoudis, *La peinture murale de Kastoria pendant la deuxième moitié du XIV siècle et ses relations avec l'art de Salonique et des pays balkaniques limitrophes*, Recueil des rapports du IV colloque serbo-grec, Belgrade 1985, Belgrade 1987, 35-40.
- N. Siomkos, *L'église Saint-Etienne à Kastoria. Etude des différentes phases du décor peint (Xe–XIVe siècles)*, Thessaloniki 2005.
- N. Ševčenko *The Life of Saint Nicholas in Byzantine Art*, Turin 1983.
- N. P. Ševčenko, *The Evergetis Synaxarion and the celebration of a saint in twelfth-century art and liturgy, in Work and worship at the Theotokos Evergetis 1050–1200*, Papers of the fourth Belfast Byzantine International Colloquium 14–17 Sept 1995, ed. by M. Mullett and A. Kirby, Belfast 1997.
- P. Thomo, *Byzantine Monuments of Great Prespa*, J. Burke, R. Scott, ed., Byzantine Macedonia: Art, Architecture, Music and Hagiography: Papers from the Melbourne Conference July 1995, Melbourne 2001.
- R. Doran, *The Lives of Simeon Stylites, Kalamazoo*, Michigan: Cistercian 1992.
- S. Tomeković, *Ermîtes et Moines dans la peinture murale Byzantine*, ed. L. Hadermann-Misguich et C. Jolivet-Lévy, Paris 2011, 36-39.
- T. Valeva, *Sur la question sur la soit-dite „École artistique de Kastoria”*, Βυζαντινά 28, Θεσσαλονίκη 2008, 181-221.
- V. J. Djurić, *L'art imperial serbe: marques du statut imperial et traits de prestige*, ed. E. Papadopoulou, D. Dialete, Byzantium and Serbia in the 14th Century, Athens 1996, p. 23-56.
- A. Попова, *Погребната литургија и фреските во црквата Св. Ѓорѓи Полошки*, Хоризонти, 8, Битола 2012, 179–186.
- Б. Живковић, *Доња Каменица - Цртежи фресака*, Београд 1987.
- В. Ђурић, *Византијске фреске у Југославији*, Београд 1974.
- В. Ђурић, *Мали Град, Св. Атанасије у Костуру-Борије*, Зограф, 6, Београд 1975, 31-50.
- В. Ђурић, С. Ћирковић, В. Кораћ, *Пећка патријаршија*, Београд 1990.
- В. Милановић, *Програм живописа у припрати, Зидно Сликарство манастира Дечана, Грађа и студије*, Београд 1995, 361-375.
- Г. Бабић, *О живописном украсу олтарних преграда*, ЗЛУ, 11, Београд 1975, 3-49.
- Г. Суботић, *Костурска сликарска школа. Наслеђе и образовање домаћих радионица*, Глас САНУ, CCCLXXXIV, Одељење историјских наука, кн.10, Београд 1998, 109-131.

- Д. Павловић, *Питање ктиторства цркве Светог Ђорђа у Полошком*, Зограф, 39, Београд 2015, 107–118М. Марковић, *Појединачне фигуре светитеља у наосу и параклисима, Зидно сликарство манастира Дечани, Грађа и студије*, Београд 1995, 567-630.
- З. Ивковић, *Живопис из XIV века у манастиру Зрзе*, Зограф, 11, Београд 1980, 68-82.
- З. Расолкоска-Николовска, *О владарским портретима у Љуботену и времену настанка зидне декорације*, Зограф 17, Београд 1986, 45-53.
- И. М. Ђорђевић, *О фреско-иконама код Срба у средњем веку*, ЗЛУ, 14, Београд 1978, 77-98.
- И. М. Ђорђевић, *О зидном сликарству XIV века у костурској цркви светог Ђорђа του βουνού*, Трећа југословенска конференција византолога, (Крушевац 10-13. мај 2000), Београд 2002, 451-461.
- И. М. Ђорђевић, *Свети столпници у српском зидном сликарству средњег века*, ЗЛУ, 18 Београд 1982, 41-52
- И. М. Ђорђевић, *Сликарство XIV века у цркви св. Спаса у селу Кучевишту*, ЗЛУ, 17, Београд 1981, 77-108.
- И. М. Ђорђевић, *Зидно сликарство српске властеле у доба Немањича*, Београд 1994.
- М. Кашанин, *Бела црква Каранска*, Старица, 4, Београд 1928, 115–221.
- М. Поповић et al., *Црква Светог Николе у Станичењу*, Београд 2005
- С. Габелић, *Манастир Лесново. Историја и сликарство*, Београд 1998.
- Ц. Грозданов, *Охридското зидно сликарство од XIV век*, Охрид 1980.
- Ε. Δρακοπούλου, *Η πόλη της Καστοριάς τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή εποχή (12ος - 16ος αιώνας). Ιστορία - Τέχνη - Επιγραφές*, Αθήνα 1997.
- Ε. Ν. Τσιγαρίδας, *Οι τοιχογραφίες του παρεκκλησίου του Αγίου Ευθυμίου (1302/3) στον ναό του Αγίου Δημητρίου*, Θεσσαλονίκη 2008.
- Ι. Σίσιου, *Οι καστοριανοί ζωγράφοι που μετακινούνται βόρεια κατά το πρώτο μισό του 14ου αιώνα*, Ниш и Византија 2, Ниш 2004, 295-310.
- Ι. Σίσιου, *Ο Άγιος Νικόλαος του Κυρίτσηστην Καστοριάκαι Ο Άγιος Γεώργιοςστο Ρολосκο*, Ниш и Византија, 9, Ниш 2011, 321-348.
- Στ. Πελεκανίδης, *Καστοριά, Ι. Βυζαντινοί τοιχογραφίαи, Πίνακες*, Θεσσαλονίκη 1953.
- Χ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, *Ο άγιος Νικόλαος. Η απεικόνισή του στις τοιχογραφίες της Καστοριάς*, Δώρον, Τιμητικός Τόμος στον καθηγητή Ν. Νικονάνο, Θεσσαλονίκη 2006, 101-115.